

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ

ΤΕΤΑΡΤΗ 9 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2026

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Πολιτεία, 519b-520a

Τί δέ; Τόδε οὐκ εἰκός, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἀνάγκη ἐκ τῶν προειρημένων, μήτε τοὺς ἀπαιδεύτους καὶ ἀληθείας ἀπείρους ἱκανῶς ἂν ποτε πόλιν ἐπιτροπεῦσαι, μήτε τοὺς ἐν παιδείᾳ ἐωμένους διατρίβειν διὰ τέλους, τοὺς μὲν ὅτι σκοπὸν ἐν τῷ βίῳ οὐκ ἔχουσιν ἓνα, οὗ στοχαζομένους δεῖ ἅπαντα πράττειν ἃ ἂν πράττωσιν ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ, τοὺς δὲ ὅτι ἐκόντες εἶναι οὐ πράξουσιν, ἡγούμενοι ἐν μακάρων νήσοις ζῶντες ἔτι ἀπωκίσθαι;

Ἀληθῆ, ἔφη.

Ἡμέτερον δὲ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐπειδὴ ἀναβάντες ἱκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται.

Τὸ ποῖον δὴ;

Τὸ αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καταμένειν καὶ μὴ ἐθέλειν πάλιν καταβαίνειν παρ' ἐκείνους τοὺς δεσμώτας μηδὲ μετέχειν τῶν παρ' ἐκείνοις πόνων τε καὶ τιμῶν, εἴτε φαυλότεραι εἴτε σπουδαιότεραι.

Ἐπειτ', ἔφη, ἀδικήσομεν αὐτούς, καὶ ποιήσομεν χεῖρον ζῆν, δυνατὸν αὐτοῖς ὄν ἄμεινον;

Ἐπελάθου, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν, ὦ φίλε, ὅτι νόμῳ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἓν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι, συναρμόττων τοὺς πολίτας πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκῃ, ποιῶν μεταδιδόναι ἀλλήλοις τῆς ὠφελείας ἣν ἂν ἕκαστοι τὸ κοινὸν δυνατοὶ ὦσιν ὠφελεῖν καὶ αὐτὸς ἐμποίων τοιούτους

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΛ

ἄνδρας ἐν τῇ πόλει, οὐχ ἵνα ἀφίῃ τρέπεσθαι ὅπῃ ἕκαστος βούλεται, ἀλλ' ἵνα καταχρῆται αὐτὸς αὐτοῖς ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως.

A1.α. Να αντιστοιχίσετε καθένα από τα χαρακτηριστικά, τις αντιλήψεις ή τις επιδιώξεις της **Στήλης Α** με την αντίστοιχη ομάδα ανθρώπων της **Στήλης Β**.

Στήλη Α	Στήλη Β
α. στερούνται ενός ενιαίου και σταθερού σκοπού στη ζωή τους	1. οἱ ἀπαίδευτοι
β. πιστεύουν ότι έχουν μεταφερθεί ζωντανοί στα νησιά των «μακάρων»	
γ. χαρακτηρίζονται «ἀληθείας ἄπειροι»	2. οἱ ἐν παιδείᾳ ἑώμενοι

(μονάδες 6)

A1.β. «Ἡμέτερον δὴ ἔργον ... ἐπιτρέπεται»: Να εντοπίσετε τέσσερις διαφορετικές λέξεις που αναφέρονται στο «ἀγαθόν». (Δεν χρειάζεται σχολιασμός).

(μονάδες 4)
Μονάδες 10

B1. «Ἐπελάθου ... πόλεως»: Ποιος είναι ο σκοπός του νόμου και ποιες οι λειτουργίες που «μηχανεύεται» για να τον επιτύχει;

Μονάδες 10

B2. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Μια κοινωνία που νοιάζεται μόνο για τα υλικά αγαθά, είναι κοινωνία ζώων – μια κοινωνία που νοιάζεται μόνο για τα πνευματικά αγαθά είναι κοινωνία ασκητών. Αλλά ο άνθρωπος, ο κοινωνικός άνθρωπος, δεν είναι ούτε ζώο ούτε ασκητής. Χρειάζεται και τα υλικά αγαθά για να υπάρξει και τα πνευματικά αγαθά για να υπάρξει σωστά. Τα πρώτα θα σου δώσουν το «ζην», τα δεύτερα το «ευ ζην».

Κι εδώ προβαίνει, βαρύτατη, η ευθύνη των πνευματικών ανθρώπων για την πορεία της κοινωνίας. Σ' αυτούς έχει λάχει ο κλήρος να την οπλίσουν όχι μόνο με οργάνωση και μέθοδο, αλλά και με έρεισμα, με νόημα, με σκοπό. Μια κοινωνία που δεν ξέρει πώς βαδίζει, είναι

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΛ

κοινωνία τυφλών, καταδικασμένη να χαθεί μέσα στο ίδιο της το σκοτάδι. Και τους «πρέποντες» δρόμους, λόγους και σκοπούς της δεν μπορεί να της τους δείξει άλλος από τον πνευματικό άνθρωπο. Αν αληθεύει αυτό που είπαμε πιο πάνω- πως το μεγάλο κι ακαταμάχητο όπλο τους είναι η Γνώση- οι πνευματικοί άνθρωποι θα ήταν ένοχοι προδοσίας, και προδοσίας εσχάτης, αν το όπλο αυτό δεν το χρησιμοποιούσαν για τον ανώτατο και απώτατο προορισμό που τους δόθηκε: για την υπηρέτηση και τη διαφώτιση της κοινωνίας.

Μάριος Πλωρίτης (12-5-1985), *Οι πνευματικοί άνθρωποι «όρθιοι ή ορθούμενοι»*, Αθήνα: *Το Βήμα*

Να παρουσιάσετε την άποψη που διατυπώνεται στο παραπάνω παράλληλο κείμενο για τον ρόλο των πνευματικών ανθρώπων στην κοινωνία και να εντοπίσετε τις ομοιότητές της με την άποψη για τον ρόλο των φιλοσόφων («**βελτίστων φύσεων**») που διατυπώνεται στο διδαγμένο κείμενο.

Μονάδες 10

B3. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη:

1. Κεντρική θέση στην πολιτική σκέψη του Πλάτωνα έχει η ισοτιμία.
2. Ο Πλάτωνας εκθέτει τις απόψεις του για την ιδανική πολιτεία στο έργο του «Πρωταγόρας».
3. Η εξαγωγή των καθολικών ορισμών γίνεται από τον Σωκράτη με την επαγωγική μέθοδο.
4. Από τα νεανικά του χρόνια ως τα βαθιά του γεράματα ο Πλάτωνας έδειχνε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την πολιτική.
5. Οι πρώιμοι διάλογοι του Πλάτωνα γράφτηκαν μετά τον θάνατο του Σωκράτη.

Μονάδες 10

- B4.** Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιό σας καθεμιά αρχαία ελληνική λέξη της **Στήλης Α** με την ετυμολογικά συγγενή της νεοελληνική λέξη της **Στήλης Β** (στη **Στήλη Β** περισεύει μία λέξη).

Στήλη Α	Στήλη Β
1. ἔργον	α. βουλευτής
2. ἀφικέσθαι	β. λαθραίος
3. ἀπείρους	γ. κακούργος
4. ἐπελάθου	δ. ικεσία
5. βούλεται	ε. πείραμα
	στ. βούληση

Μονάδες 10

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφώντος, Ἑλληνικά, 6.3.7-8

(ed. C. Hude, Bibliotheca Teubneriana, Λειψία 1934)

Επειδή οι Θηβαίοι αρνήθηκαν να διαλύσουν τη Βοιωτική Ομοσπονδία και να αφήσουν τις πόλεις της Βοιωτίας αυτόνομες, όπως όριζε η Ανταλκίδειος Ειρήνη (387 π.Χ.), οι Αθηναίοι αποστέλλουν πολυμελή πρεσβεία στη Σπάρτη, για να συνάψουν κοινή συμμαχία εναντίον των Θηβών. Ένας από τους πρέσβεις ήταν ο Αυτοκλής.

Μετὰ τοῦτον Αὐτοκλῆς, μάλα δοκῶν ἐπιστρεφῆς εἶναι ῥήτωρ, ὧδε ἡγόρευεν· Ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, ὅτι μὲν ἃ μέλλω λέγειν οὐ πρὸς χάριν ὑμῖν ῥηθήσεται οὐκ ἄγνοῶ· ἀλλὰ δοκεῖ μοι, οἵτινες βούλονται, ἦν ἂν ποιήσωνται φιλίαν, ταύτην ὡς πλεῖστον χρόνον διαμένειν, διδακτέον εἶναι ἀλλήλους τὰ αἴτια τῶν πολέμων. ὑμεῖς δὲ αἰεὶ μὲν φατε· αὐτονόμους τὰς πόλεις χρῆ εἶναι, αὐτοὶ δ' ἐστὲ μάλιστα ἐμποδῶν τῇ αὐτονομίᾳ. συντίθεσθε μὲν γὰρ πρὸς τὰς συμμαχίδας πόλεις τοῦτο πρῶτον, ἀκολουθεῖν ὅποι ἂν ὑμεῖς ἡγῆσθε. καίτοι τί τοῦτο αὐτονομία προσήκει; ποιεῖσθε δὲ πολεμίους οὐκ ἀνακοινούμενοι τοῖς συμμάχοις, καὶ ἐπὶ τούτους ἡγεῖσθε· ὥστε πολλάκις ἐπὶ τοὺς εὐμενεστάτους ἀναγκάζονται στρατεύειν οἱ λεγόμενοι αὐτόνομοι εἶναι, ἔτι δὲ τὸ **πάντων** ἐναντιώτατον αὐτονομία, καθίστατε ἔνθα μὲν δεκαρχίας, ἔνθα δὲ τριακονταρχίας· καὶ τούτων **τῶν ἀρχόντων** ἐπιμελεῖσθε οὐχ ὅπως νομίμως ἄρχωσιν, ἀλλ' ὅπως δύνωνται **βία** κατέχειν τὰς πόλεις. ὥστ' ἐοίκατε τυραννίσι μᾶλλον ἢ πολιτείαις **ἡδόμενοι**.

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του παρακάτω αποσπάσματος: **«Μετὰ τοῦτον Αὐτοκλῆς ... ἐμποδῶν τῇ αὐτονομίᾳ».**

Μονάδες 20

Γ2. **«καίτοι τί τοῦτο αὐτονομία ... ἡδόμενοι»:** Με ποια επιχειρήματα αμφισβητεί ο Αυτοκλής τον ισχυρισμό που είχαν διατυπώσει οι Σπαρτιάτες, ότι άφηναν αυτόνομες τις ελληνικές πόλεις;

Μονάδες 10

Γ3.α. **«ποιεῖσθε δὲ ... ἐναντιώτατον αὐτονομίᾳ»:** Να εντοπίσετε τους συνηρημένους ρηματικούς τύπους (μονάδες 3) που υπάρχουν στο παραπάνω απόσπασμα και να γράψετε:

- για τον πρώτο ρηματικό τύπο που εμφανίζεται στο απόσπασμα το β' ενικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα στη φωνή που βρίσκεται,
- για τον δεύτερο ρηματικό τύπο, το β' ενικό πρόσωπο ευκτικής ενεστώτα στη φωνή που βρίσκεται,
- για τον τρίτο ρηματικό τύπο, το β' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής ενεστώτα στη φωνή που βρίσκεται. (μονάδες 3)

Μονάδες 6

β. **«ποιεῖσθε δὲ ... ἐναντιώτατον αὐτονομίᾳ»:** Να εντοπίσετε τα επίθετα που βρίσκονται σε υπερθετικό βαθμό (μονάδες 2) και να τα γράψετε στον θετικό βαθμό στην ονομαστική πτώση ενικού στο ίδιο γένος. (μονάδες 2)

Μονάδες 4

Μονάδες 10

Γ4.α. **«Ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι ... οὐκ ἄγνοῶ»:** Να χαρακτηρίσετε τις δευτερεύουσες προτάσεις και να αναφέρετε τον συντακτικό τους ρόλο. (μονάδες 4)

β. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τις παρακάτω λέξεις/φράσεις:
Μετὰ τοῦτον, τὰς πόλεις, πάντων, τῶν ἀρχόντων, βία, ἡδόμενοι.

(μονάδες 6)

Μονάδες 10

ΑΡΧΗ 6ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΛ

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. **Στο εξώφυλλο** να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. **Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω** να συμπληρώσετε τα ατομικά σας στοιχεία. **Στην αρχή των απαντήσεών σας** να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση**. Κατά την αποχώρησή σας, να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 17.00

**ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ.
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**